

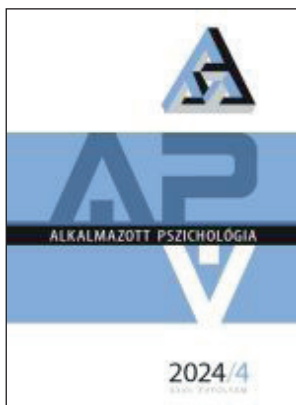
Skadra Margit

Kocsel Natália főszerk.: Alkalmazott Pszichológia

ELTE PPK. ELTE EÖTVÖS KIADÓ KFT. BUDAPEST. 1998–

Az *Alkalmazott Pszichológia* folyóirat pedagógiai relevanciája

Bevezetés

Az *Alkalmazott Pszichológia* folyóirat az ELTE Eötvös Kiadó gondozásában 1998 óta jelenik meg. Elsődleges célja, hogy fórumot teremtsen a tudományág különböző területein született kutatások, elméleti áttekintések és gyakorlati tapasztalatok közzétételére, így ösztönözve a szakmai párbeszédet és a tudományos közösség fejlődését. A lapot az Alkalmazott Pszichológia Alapítvány hozta létre, amely 1998 és 2016 között látta el a kiadói feladatokat, 2017-től pedig az Eötvös Loránd Tudományegyetem Pedagógiai és Pszichológiai Kara felel a kiadásért. A folyóirat megjelenése jelenleg a Budapesti Műszaki és Gazdaságtudományi Egyetem, az Eötvös Loránd Tudományegyetem és a Debreceni Egyetem együttműködésének a keretében, a Magyar Tudományos Akadémia támogatásával valósul meg. A kiadvány évente négy alkalommal jelenik meg. A 2008. évi 1–2-es lapszámtól

kezdve minden megjelent kiadvány ingyenesen elérhető online, PDF formátumban, a 2022. évi 2-es számtól pedig a lap már kizárólag elektronikus formában lát napvilágot. A nyomtatott példányok jelenleg kereskedelmi forgalomban nem kaphatók, de a korábbi kötetek elérhetők a nagyobb könyvtárakban is, továbbá elsősorban a könyvtárak és a kutatóintézetek számára lehetőség van arra, hogy a 2019-től megjelent papíralapú kiadásokból korlátozott példányszámban rendeljenek.

A folyóirat témái és rovatai

A lap tematikája kifejezetten gazdag, a pszichológia alkalmazásának legkülönbözőbb területeivel foglalkozik. A folyóirat honlapja szerint többek között a klinikai és az egészségpszichológia, a munka- és a szervezetpszichológia, a nevelés- és a pedagógiai pszichológia, valamint a sportpszichológia területéről vár kéziratokat (1). Emellett szívesen közöl tanulmányokat a gazdaságpszichológia, a környezetpszichológia, a kriminálpszichológia és a tanácsadás-pszichológia témaköréből is, ugyanakkor nyitott a pszichológia más alkalmazott ágainak az eredményeire is. A megjelent írások nem csupán a kutatók számára nyújtanak értékes szakmai forrást, hanem a gyakorlati területen dolgozó pszichológusokhoz is szólnak. Emellett hasznos olvasmányt jelentenek a pszichológia határterületein tevékenykedő szakemberek – például a pedagógusok, szociális munkások, egészségügyi dolgozók és trénerek – számára. A folyóirat szakmai színvonalát egy tudományos tanácsadó testület biztosítja, amelynek tagjai a pszichológia különböző területein jártas szakemberek. A folyóirat rovatstruktúrája is a sokszínűséget tükrözi. Az empirikus tanulmányok mellett helyet

kap a Műhely rovat is, amely kutatócsoportok vagy gyakorlati programok tevékenységét mutatja be, valamint a Módszertan rész, amely új kutatási stratégiákat és elemzési eljárásokat ismertet. A lap emellett közöl könyvismertetőket, konferenciabeszámolókat és rövidebb közleményeket is.

A folyóiratban magyar és angol nyelvű kéziratok megjelenítésére egyaránt van lehetőség, ugyanakkor a közlemények túlnyomó többsége magyar nyelven lát napvilágot. A nemzetközi nyitottságot mutatja a 2023. évi 3-as tematikus különszám, amely teljes egészében angol nyelven jelent meg *The concept of an AI-based expert system (ATOM) for predicting job success* címmel. Ugyanakkor az elmúlt években több magyar nyelvű tematikus lapszám is napvilágot látott, például a 26. évfolyam 2024. évi 2. száma az iskolapszichológia, a 2024. évi 4. száma a fenomenológia, korábban a 2022. évi 2. szám a kreativitás témakörét járta körül.

Pedagógiai és anyanyelvi neveléshez kapcsolódó írások a lapban

A lap sokszínűsége abban is megnyilvánul, hogy számos olyan témát dolgoz fel, amely a pedagógia és az anyanyelvi nevelés iránt érdeklődő olvasók számára is releváns lehet. Kóródi Kitti és Szabó Éva (Kóródi–Szabó 2024) *A társas és személyes erőforrások kapcsolata a tanulmányi rezilienciával, különösen a tanulási nehézségekkel küzdő diákok esetében* című cikke is jól tükrözi ezt. A szerzők bemutatják, hogy a személyes erőforrások – például a céltudatosság és a magabiztosság – mellett a társas támasz, például a tanári, a szülői és a kortárs támogatás is kulcsszerepet játszik a tanulmányi sikerességben. A pedagógiai gyakorlatban a reziliencia, tehát annak a képességnek a fejlesztése, hogy valaki a nehézségek, a stressz vagy a krízishelyzetek ellenére is képes helytállni és fejlődni, legalább olyan fontos, mint a tanulási készségek fejlesztése. Ennek érdekében pedig a pszichológia és a pedagógia szoros együttműködésére van szükség.

A két szakterület közötti szoros kapcsolatot mutatja a Kemény Ferenc és munkatársai (Kemény et al. 2024) által publikált tanulmány is, amely *A lexikai hozzáférés és a szekvenciális dekódolás megbízható mérése: a Vasi Olvasásteszt* címmel jelent meg. A szerzők által kidolgozott új teszt a gyerekek olvasási képességeinek két alapvető komponensét – a szóolvasást és a szekvenciális dekódolást – külön vizsgálja. A teszt kidolgozásában közel kétezer Vas vármegyei általános iskolás vett részt, az elsőtől a hatodik osztályig, így a kutatás átfogó képet nyújt az olvasási készségek fejlődéséről. A tanulmány egyik fontos megállapítása, hogy a gyermekek olvasási teljesítményét nem az életkor, hanem sokkal inkább az iskolai tanulmányok során szerzett tapasztalatok határozzák meg. A Vasi Olvasásteszt (VOLT) nemcsak a tipikus fejlődés nyomon követésére alkalmas, hanem a diszlexia gyanújának a felmérésére is. A kutatás jól példázza, hogyan tudnak a pszichológia módszertani újításai közvetlenül hozzájárulni a pedagógiai munka hatékonyságához, jelen esetben az olvasástanítás és a tanulási nehézségek felismerésének a területén.

A Bartyik Gitta és munkatársai által bemutatott kutatás (Bartyik et al. 2023) az érzelmi intelligencia pedagógiai fontosságára világít rá azoknál a tanulóknál, akik beilleszkedési, tanulási és magatartási nehézségekkel (BTMN) küzdenek, illetve integráltan vesznek részt az oktatásban sajátos nevelési igényű (SNI) diákként. Az eredmények alapján ezek a tanulók érzelmi intelligenciájukban is elmaradást mutatnak, ez pedig közvetlenül befolyásolja tanulási teljesítményüket is. A tanulmány pedagógiai szempontból arra hívja fel a figyelmet, hogy a tanulói sikeresség az érzelmi kompetenciák tudatos erősítésével is fejleszthető. A szerzők kiemelik, hogy a hátrányos helyzetű és tanulási nehézségekkel küzdő gyerekek sikeresebb integrációjához nemcsak az iskolai fejlesztő és rehabilitációs foglalkozásokra van szükség, hanem az érzelmi készségek fejlesztésére is.

Miklós Zsófia és munkatársai tanulmányának a témája (Miklós et al. 2020) egy neuropszichológiai kutatás, mégis anyanyelvi szempontból is kiemelkedő fontosságú, hiszen a közmondások értelmezése és az absztrakció közötti összefüggéseket vizsgálja. A cikk egy angol nyelvű közmondásteszt (D-KEFS) magyar nyelvű változatának megbízhatósági eredményeit mutatja be. A tesztben részt vevő személyeknek előbb szabadon kellett megfogalmazniuk nyolc magyar közmondás (öt gyakori és három ritka) jelentését, majd

többszörös formában kellett az absztrakt értelmezésüket kiválasztaniuk. Az eredmények azt mutatják, hogy az elvont gondolkodás képessége időskorra mérséklődik, főleg a ritkábban használt közmondásoknál, amelyek értelmezését kevésbé támogatják a mindennapi tapasztalatok. A vizsgálat ugyan nem az anyanyelvi nevelés szemszögéből készült, mégis releváns lehet e terület számára is, hiszen rávilágít arra, hogy a közmondások értelmezése szoros kapcsolatban áll a nyelvi és a kognitív készségek fejlődésével. Ez megerősíti, hogy a közmondások beépítése a tanórákba nemcsak a kulturális értékek közvetítését szolgálja, hanem az absztrakt gondolkodás fejlesztésének hatékony eszköze is lehet.

A nyelvi kompetenciák fejlesztésének kérdése nemcsak a magyar anyanyelv kontextusában jelenik meg, hanem a nem magyar anyanyelvű tanulók integrációjában is meghatározó szerepet játszik. Borsfay Krisztina és Nguyen Luú Lan Anh egy magyar (Borsfay–Nguyen 2018) és egy angol (Borsfay–Nguyen 2019) nyelvű cikkben is feldolgozták a Magyarországon élő kínai diákok helyzetét. A két tanulmány rámutat arra, hogy a magyar iskolákban tanuló kínai diákok helyzete egyszerre pedagógiai és pszichológiai kihívás. A kínai gyerekek iskolai integrációjának egyik legnagyobb akadály a nyelvi nehézségekben rejlik. A magyar nyelv elsajátítása a legtöbbjük számára komoly kihívást jelent, amely nemcsak a tanulmányi teljesítményt nehezíti meg, hanem a közösségbe való beilleszkedést is hátráltatja. A szerzők bemutatták, hogy a nyelvi hátrányhoz gyakran társulnak diszkriminációs tapasztalatok is, és ez hosszú távon akár önértékelési problémákhoz is vezethet. A nyelvi nehézségek így nemcsak tanulási problémaként jelentkeznek, hanem a pszichés fejlődésükre is kihatnak.

Az anyanyelvi olvasás fejlesztése szempontjából is releváns, speciális tanulói csoportra fókuszál Pajor Emese és munkatársai tanulmánya (Pajor et al. 2018), amely a vak és látó 7–15 év közötti diákok síkírás- és Braille-olvasási teljesítményét hasonlította össze. A szerzők rámutattak, hogy a vak tanulók olvasási sebessége és pontossága jelentősen elmarad látó társaikétól, különösen hosszabb szavak és álszók esetében. A vizsgálat eredményei arra világítanak rá, hogy a Braille-írás betűről betűre történő feldolgozása sajátos nyelvi korlátokat jelent, amelyek a tanulási folyamatban is akadályokat képezhetnek.

A nyelvi akadályok mellett a pedagógiai környezet eltérése is meghatározó tényező lehet a tanulók iskolai tapasztalataiban. Ezt mutatja be Szabó Éva és Labancz Ágnes tanulmánya (Szabó–Labancz 2018), amely a hagyományos és a Waldorf-iskolákban tanuló motivációját és iskolai kötődését hasonlította össze. A több mint ötszáz hetedik és tizedik osztályos diák részvételével készült kutatás kimutatta, hogy bár a célorientáció tekintetében nem mutatkozott jelentős különbség a két iskolatípus között, a Waldorf-iskolába járó tanulók szorosabb érzelmi kötődést alakítottak ki iskolájukkal, pozitívabb viszonyt mutattak az iskolai környezethez, és a tantárgyakat is érdekesebbnek tartották. Ennek hátterében az is állhat, hogy a Waldorf-iskolákban a diákok két-három héten át, folyamatosan ugyanazzal a tantárggyal foglalkoznak, így jobban el tudnak mélyülni egy-egy témában. Ezzel szemben a hagyományos iskolákban 45 percenként új tantárgyra kell figyelniük, és ezek a hirtelen váltások sok diák számára megterhelők lehetnek.

Összegzés

Az *Alkalmazott Pszichológia* folyóirat gazdag tematikájával jól példázta, hogy a pszichológia alkalmazott területei mennyire szorosan összefonódnak a pedagógia és az anyanyelvi nevelés kérdéskörével is. A röviden bemutatott tanulmányok egyúttal azt is jelzik, hogy a pszichológia és a pedagógia metszetében mennyire változatos témák jelenhetnek meg – az olvasástanítástól a nyelvi akadályokon át a tanulói motivációig. Mindez jól mutatja, hogy a pszichológiai kutatások eredményei sokszor közvetlenül is beépíthetők a pedagógiai gyakorlatba. Ezáltal a folyóirat nem csupán a pszichológus szakma számára kínál releváns eredményeket, hanem hasznos inspirációval szolgálhat mindazoknak, akik az anyanyelvi nevelés, a pedagógia vagy az oktatás szélesebb területén tevékenykednek.

Irodalom

- Bartyik Gitta – Ocsenás Dorottya – Polonyi Tünde Éva 2023. Miért fontos az érzelmi intelligencia mérése a különleges bánásmódot igénylő (BTMN, SNI) tanulók körében? *Alkalmazott Pszichológia* 25(4): 67–88. <https://doi.org/10.17627/ALKPSZICH.2023.4.67>
- Borsfay Krisztina – Nguyen Luú Lan Anh 2018. Megküzdés a migráns lét kihívásaival. Magyarországi kínai gyerekek akkulturációs tapasztalatainak feltérképezése. *Alkalmazott Pszichológia* 18(4): 7–33. <https://doi.org/10.17627/ALKPSZICH.2018.4.7>
- Borsfay Krisztina – Nguyen Luú Lan Anh 2019. Significant negative transitions in Chinese immigrant children's life. *Alkalmazott Pszichológia* 19(3): 53–79. <http://doi.org/10.17627/AlkPszich.2019.3.53>
- Kemény Ferenc – Pachner Orsolya – P. Remete Eszter – Aranyi Gábor – Landerl Karin – Laskay-Horváth Claudia 2024. A lexikai hozzáférés és a szekvenciális dekódolás megbízható mérése: A Vasi Olvasásteszt. *Alkalmazott Pszichológia* 26(1): 7–36. <https://doi.org/10.17627/ALKPSZICH.2024.1.7>
- Kóródi Kitti – Szabó Éva 2025. A társas és a személyes erőforrások kapcsolata a tanulmányi rezilienciával, különösen a tanulási nehézségekkel küzdő diákok esetében. *Alkalmazott Pszichológia* 26(2): 137–152. <https://doi.org/10.17627/ALKPSZICH.2024.2.137>
- Miklós Zsófia – Kónya Anikó – Ragó Anett 2020. Az absztrakció képességének mérése: a D-KEFS közmondásteszt magyar nyelvű változatának bemutatása. *Alkalmazott Pszichológia* 20(2): 91–110. <http://doi.org/10.17627/ALKPSZICH.2020.2.91>
- Pajor Emese – Beke Anna Mária – Csépe Valéria 2018. A síkírás és a Braille-írás olvasásakor megjelenő szóhosszúsági hatás fejlődése és ennek relevanciája az olvasás kétutas modellje számára. *Alkalmazott Pszichológia* 18(1): 43–63. <http://doi.org/10.17627/ALKPSZICH.2018.1.43>
- Szabó Éva – Labancz Ágnes 2018. Hagyományos és Waldorf-iskolába járó diákok összehasonlítása a célorientáció és az iskolai kötődés szempontjából. *Alkalmazott Pszichológia* 18(2): 21–38. <http://doi.org/10.17627/ALKPSZICH.2018.2.21>

(1) Az Alkalmazott Pszichológia weboldala. <https://ojs.elte.hu/index.php/ap/folyoirat> (2025. szeptember 25.)

Margit Skadra: The pedagogical relevance of the journal *Applied Psychology*

Kulcsszók: alkalmazott pszichológia, pedagógia, anyanyelvi nevelés, olvasás, motiváció

Keywords: applied psychology, pedagogy, first language education, reading, motivation

Az írás szerzőjéről

Skadra Margit

Szegedi Tudományegyetem, Szeged, Magyarország

skadra.margit[kukac]med.u-szeged.hu

<https://orcid.org/0000-0002-1490-1913>